# ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)
της 12ης Δεκεμβρίου 1996 *

Στην υπόθεση C-142/95 P,

**Associazione agricoltori della provincia di Rovigo,**

**Associazione polesana coltivatori diretti di Rovigo,**

**Consorzio cooperative pescatori del Polesine,**

**Cirillo Brena,**

εκπροσωπούμενοι από τον Ivone Cacciavillani, δικηγόρο Βενετίας, με αντίκλητο στο Λουμεμβούργο τον δικηγόρο Alain Lorang, 51, rue Albert 1er,

αναιρεσείοντες,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως που ασκήθηκε κατά της διατάξεως που εξέδωσε στις 21 Φεβρουαρίου 1995 το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στην υπόθεση T-117/94, Associazione agricoltori della provincia di Rovigo κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1995, σ. II-455), και με την οποία ζητείται η αναίρεση της διατάξεως αυτής,

όπου οι έτεροι διάδικοι είναι:

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

η **Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,** εκπροσωπούμενη από τον Lucio Gussetti, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουμεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της ίδιας υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

ο **Mauro Girello,**

ο **Greguoldo Daniele,**

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους G. F. Mancini, πρόεδρο τμήματος, J. L. Murray, K. N. Κακούρη, G. Hirsch και H. Ragnemalm (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: D. Ruiz-Jarabo Colomer
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 12ης Σεπτεμβρίου 1996,

εκδίδει την ακόλουθη

## Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 4 Μαΐου 1995, η Associazione agricoltori della provincia di Rovigo, η Associazione polesana coltivatori diretti di Rovigo, το Consorzio cooperative pescatori del Polesine και ο

Cirillo Brena (στο εξής: αναιρεσείοντες) άσκησαν, δυνάμει του άρθρου 49 του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου, αναίρεση κατά της διατάξεως της 21ης Φεβρουαρίου 1995, Τ-117/94, Associazione agricoltori della provincia di Rovigo κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1995, σ. II-455), με την οποία το Πρωτοδικείο απέρριψε ως απαράδεκτη προσφυγή με την οποία είχε ζητηθεί η ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, της 15ης Οκτωβρίου 1993 (στο εξής: επίδικη απόφαση), περί εγκρίσεως των χρηματοδοτέων δράσεων βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) 1973/92 του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, σχετικά με τη δημιουργία ενός χρηματοδοτικού μέσου για το περιβάλλον (LIFE) (ΕΕ L 206, σ. 1, στο εξής: κανονισμός).

2 Με το άρθρο 1, ο κανονισμός θέσπισε ένα χρηματοδοτικό μέσον για το περιβάλλον, του οποίου στόχος είναι να συμβάλει στην ανάπτυξη και την εφαρμογή της κοινοτικής πολιτικής και νομοθεσίας στον τομέα του περιβάλλοντος, κυρίως μέσω της χρηματοδοτήσεως δράσεων προτεραιότητας εντός της Κοινότητας.

3 Σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 1, του κανονισμού, τα κράτη μέλη διαβιβάζουν στην Επιτροπή τις προτάσεις χρηματοδοτέων δράσεων. Μετά το πέρας της διαδικασίας της επιτροπής του άρθρου 13 του κανονισμού, η Επιτροπή εγκρίνει τις χρηματοδοτέες βάσει του κανονισμού δράσεις με απόφαση, η οποία αποκαλείται «απόφαση-πλαίσιο». Η εν λόγω απόφαση προσδιορίζει ειδικότερα την κατανομή των πιστώσεων ανά κράτος μέλος και ανά σχέδιο. Με βάση την απόφαση αυτή η Επιτροπή μπορεί, δυνάμει του άρθρου 9, παράγραφος 5, του κανονισμού, είτε να εκδώσει απόφαση εγκρίνουσα την οικεία δράση και απευθυνόμενη στα κράτη μέλη είτε να συνάψει με τους δικαιούχους στους οποίους ανατίθεται η υλοποίηση των εν λόγω δράσεων συμβόλαιο ή σύμβαση καθορίζουσα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εταίρων.

4 Από την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη προκύπτει ότι το 1992 η Ιταλική Δημοκρατία υπέβαλε στην Επιτροπή δύο προτάσεις δράσεων σχετικές με τη ζώνη του Δέλτα του Πάδου, για τις οποίες ζήτησε χρηματοδότηση σύμφωνα με τον κανονισμό (σκέψη 3).

5 Στις 15 Οκτωβρίου 1993, η Επιτροπή ενέκρινε με την επίδικη απόφαση τις χρηματοδοτέες βάσει του κανονισμού δράσεις. Η απόφαση αυτή συνιστούσε απόφαση-πλαίσιο, προσδιορίζουσα την κατανομή των πιστώσεων ανά κράτος μέλος και ανά σχέδιο. Μεταξύ των εγκριθέντων σχεδίων περιλαμβανόταν το πρόγραμμα Δέλτα του Πάδου το οποίο προήλθε από συγχώνευση των δύο ιταλικών προτάσεων (σκέψη 6).

6 Εν τω μεταξύ, η Επιτροπή είχε διαπραγματευθεί τη διαδικασία εφαρμογής του προγράμματος Δέλτα του Πάδου με το ιταλικό Υπουργείο Περιβάλλοντος, το ιταλικό Υπουργείο Συντονισμού των Πολιτικών περί Γεωργίας, Διατροφής και Δασών, την περιφέρεια της Βενετίας, την περιφέρεια της Émilie-Romagne, τις ενδιαφερόμενες επαρχίες και τη Lega italiana protezione uccelli (LIPU — ιταλική ένωση για την προστασία των πτηνών) (σκέψη 7).

7 Οι αναιρεσείοντες είναι δύο ενώσεις στις οποίες ανήκουν, αντιστοίχως, οι γεωργοί και οι ιδιοκτήτες γεωργικών εκμεταλλεύσεων της επαρχίας του Rovigo, ένα κονσόρτσιουμ συνεταιρισμών επαγγελματιών αλιέων της ίδιας επαρχίας, καθώς και ένας κτηματίας και κάτοχος γεωργικής επιχειρήσεως ο οποίος ασκεί τη δραστηριότητά του εντός της ζώνης του Δέλτα του Πάδου.

8 Στις 23 Μαρτίου 1994, οι αναιρεσείοντες άσκησαν ενώπιον του Πρωτοδικείου προσφυγή και ζήτησαν την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως προβάλλοντας τρεις λόγους. Ο πρώτος λόγος αφορούσε «υπέρβαση εξουσίας λόγω εσφαλμένης νομικής βάσεως» και αναρμοδιότητα, ο δεύτερος αφορούσε παράβαση του άρθρου 2, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού και ο τρίτος παράβαση του άρθρου 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού και κατάχρηση εξουσίας.

9 Οι αναιρεσείοντες υποστήριξαν κατ' ουσίαν ότι η Ιταλική Κυβέρνηση, υποβάλλοντας στην Επιτροπή το επίμαχο σχέδιο, είχε παραβιάσει το ιταλικό δίκαιο και την αρχή της χρηστής διοικήσεως, η δε Επιτροπή, χορηγώντας χρηματοδοτική ενίσχυση σ' ένα τέτοιο σχέδιο, είχε παραβεί τις διατάξεις του κανονισμού και τους στόχους της κοινοτικής πολιτικής στον τομέα του περιβάλλοντος.

10 Η Επιτροπή προέβαλε ένσταση απαραδέκτου, για τον λόγον ότι η προσβαλλόμενη πράξη δεν αφορούσε άμεσα και ατομικά τους αναιρεσείοντες.

11 Συναφώς, οι αναιρεσείοντες ισχυρίστηκαν ότι είχαν όλοι δικαίωμα να μετάσχουν στη διαδικασία καταρτίσεως και διαμορφώσεως του προγράμματος Δέλτα του Πάδου. Το δικαίωμα αυτό απορρέει, μεταξύ άλλων, από το άρθρο Α, δεύτερη περίπτωση, της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, από τα άρθρα 1 και 2 του κανονισμού, καθώς και από το κοινοτικό πρόγραμμα πολιτικής και δράσεως για το περιβάλλον και τη σταθερή ανάπτυξη, του οποίου οι κατευθύνσεις και η γενική στρατηγική θεσπίστηκαν με το ψήφισμα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνελθόντων στο πλαίσιο του Συμβουλίου, της 1ης Φεβρουαρίου 1993 (ΕΕ 1993, C 138, σ. 1 και 5, στο εξής: πέμπτο πρόγραμμα για το περιβάλλον). Επιπλέον, οι ενώσεις έχουν ίδιο συμφέρον διακριτό από εκείνο των μελών τους, το οποίο απορρέει από το ιταλικό Σύνταγμα.

**Η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη**

12 Κατ' αρχάς, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι η επίδικη απόφαση είχε ως αποδέκτες το σύνολο των κρατών μελών, εξαιρουμένων του Βασιλείου του Βελγίου και του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου (σκέψη 23).

13 Εν συνεχεία, το Πρωτοδικείο τόνισε ότι η επίδικη απόφαση, καθόσον παρείχε χρηματοδοτική ενίσχυση στο πρόγραμμα Δέλτα του Πάδου, εμφανιζόταν ως μέτρο γενικής ισχύος εφαρμοζόμενο επί αντικειμενικώς καθοριζομένων καταστάσεων και συνεπαγόμενο έννομα αποτελέσματα έναντι κατηγοριών προσώπων προσδιοριζομένων κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο (σκέψη 24).

14 Συναφώς, αναφερόμενο στην απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Ιουλίου 1983, 231/82, Spijker κατά Επιτροπής (Συλλογή 1983, σ. 2559, σκέψη 9), το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η απόφαση αφορούσε τα φυσικά πρόσωπα που είχαν ασκήσει την προσφυγή λόγω της αντικειμενικής τους ιδιότητας και μόνον, ως ασκούντων το επάγγελμα του γεωργού εντός της ζώνης του Δέλτα του Πάδου, όπως αφορούσε και κάθε άλλο γεωργό τελούντα πραγματικά ή δυνητικά σε πανομοιότυπη κατάσταση (σκέψη 25).

15 Όσον αφορά τις τρεις ενώσεις που είχαν ασκήσει την προσφυγή, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε τη διάταξη του Δικαστηρίου της 11ης Ιουλίου 1979, 60/79, Fédération nationale des producteurs de vins de table et vins de pays κατά Επιτροπής (Rec. 1979, σ. 2429), και την απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Ιουλίου 1986, 282/85, DEFI κατά Επιτροπής (Συλλογή 1986, σ. 2469, σκέψη 16), από τις οποίες προκύπτει ότι δεν είναι δυνατό να γίνει δεκτή η αρχή ότι μια πράξη που θίγει τα γενικά συμφέροντα μιας κατηγορίας επιχειρηματιών αφορά ατομικά μια ένωση, υπό την ιδιότητά της ως εκπροσώπου της εν λόγω κατηγορίας επιχειρηματιών. Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η επίδικη απόφαση, η οποία έθιγε τα γενικά συμφέροντα μιας κατηγορίας επιχειρηματιών εκπροσωπουμένης από τις ενώσεις που είχαν ασκήσει την προσφυγή, δεν αφορούσε τις ενώσεις αυτές, παρά μόνον υπό την ιδιότητά τους ως εκπροσώπων της κατηγορίας αυτής (σκέψεις 27 και 28).

16 Επιπλέον, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι καμία από τις διατάξεις που είχαν επικαλεστεί οι αναιρεσείοντες για να στηρίξουν τον ισχυρισμό τους σχετικά με το δικαίωμά τους να μετέχουν στη διαδικασία καταρτίσεως και διαμορφώσεως του προγράμματος Δέλτα του Πάδου δεν δημιουργούσε υποχρέωση της Επιτροπής να λαμβάνει υπόψη, προτού χορηγήσει χρηματοδοτική ενίσχυση κατ' εφαρμογήν του κανονισμού, την ειδική κατάσταση καθενός από τους γεωργούς που ασκούν το επάγγελμά τους εντός των σχετικών ζωνών ή την κατάσταση καθεμιάς από τις ενώσεις που τους εκπροσωπούν, ούτε να προβαίνει σε διαβούλευση με αυτούς (σκέψη 30).

17 Επομένως, το Πρωτοδικείο απέρριψε την προσφυγή ως απαράδεκτη.

## Η αίτηση αναιρέσεως

18 Με την αίτηση αναιρέσεως οι αναιρεσείοντες ζητούν από το Δικαστήριο να ακυρώσει την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, να κρίνει την προσφυγή παραδεκτή και να διατάξει την απόδοση των δικαστικών εξόδων.

19 Οι αναιρεσείοντες προσάπτουν, κατ' ουσίαν, στο Πρωτοδικείο ότι πλανήθηκε περί το δίκαιο κρίνοντας ότι η επίδικη απόφαση δεν τους αφορούσε ατομικά. Εφόσον είχαν δικαίωμα συμμετοχής στη διαδικασία καταρτίσεως του προγράμματος Δέλτα του Πάδου, θα έπρεπε να είχε κριθεί ότι η επίδικη απόφαση τους αφορούσε ατομικά και ότι, επομένως, είχαν το δικαίωμα ασκήσεως προσφυγής ακυρώσεως.

20 Ο ισχυρισμός αυτός των αναιρεσειόντων στηρίζεται στην ακόλουθη συλλογιστική. Ο κανονισμός εκδόθηκε στις 21 Μαΐου 1992. Την 1η Φεβρουαρίου 1993, το Συμβούλιο και οι αντιπρόσωποι των κυβερνήσεων των κρατών μελών ενέκριναν το ψήφισμα περί του πέμπτου προγράμματος για το περιβάλλον. Τέλος, η επίδικη απόφαση εκδόθηκε στις 15 Οκτωβρίου 1993 από την Επιτροπή. Υπό τις συνθήκες αυτές, το πρόγραμμα Δέλτα του Πάδου έπρεπε να είχε εγκριθεί λαμβανομένων υπόψη των κατευθύνσεων που διαλαμβάνονται στο πέμπτο πρόγραμμα για το περιβάλλον.

21 Το πέμπτο πρόγραμμα για το περιβάλλον όμως αποτελεί ριζική καμπή στην κοινοτική πολιτική για το περιβάλλον, λόγω του ότι εισάγει την αρχή του επιμερισμού των ευθυνών σε όλα τα επίπεδα της κοινωνίας. Το πρόγραμμα αυτό, θέτοντας σε εφαρμογή την αρχή της επικουρικότητας, ζητεί απ' όλους τους παράγοντες τους οποίους κατά κύριο λόγο ενδιαφέρουν οι δράσεις προστασίας του περιβάλλοντος, να υλοποιήσουν μια συντονισμένη δράση και να εργαστούν από κοινού με πνεύμα συνεργασίας. Υπό την προοπτική αυτή

θα έπρεπε να εκτιμηθεί η κατάσταση των ιδιωτών και των κλαδικών ενώσεων που εργάζονται εντός της ζώνης του Δέλτα του Πάδου, σε σχέση με κάθε μέτρο που σχεδιάζεται και εφαρμόζεται για τη διατήρηση του φυσικού οικοτόπου στο Δέλτα.

22 Επιπλέον, όσον αφορά τις δράσεις διατηρήσεως ή αποκαταστάσεως των φυσικών οικοτόπων, οι αναιρεσείοντες παρατηρούν ότι, στο πέμπτο πρόγραμμα για το περιβάλλον, οι γεωργοί αναγνωρίζονται ως ουσιαστικά ενδιαφερόμενοι παράγοντες. Επομένως, η χρηματοδότηση του προγράμματος Δέλτα του Πάδου επιβάλλει την ενεργό συμμετοχή των γεωργών ή τουλάχιστον των κυριότερων αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των καλλιεργητών. Εξάλλου, το δικαίωμα συμμετοχής των κλαδικών οργανώσεων στην κατάρτιση των μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος αναγνωρίζεται στην πλειονότητα των κρατών μελών. Εν προκειμένω, όλοι οι ουσιαστικά ενδιαφερόμενοι παράγοντες, πλην των γεωργών, μετείχαν στη φάση προπαρασκευής και εφαρμογής του προγράμματος Δέλτα του Πάδου.

**Επί του παραδεκτού**

23 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι οι αναιρεσείοντες, με την αίτηση αναιρέσεως, προσπαθούν να αποδείξουν ότι παρέβη μια υποτιθέμενη υποχρέωση να προβεί σε διαβούλευση με αυτούς προτού λάβει την επίδικη απόφαση. Αυτός όμως ο λόγος δεν προβλήθηκε ενώπιον του Πρωτοδικείου, τούτο δε αποδεικνύεται από τη σκέψη 31 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, όπου αναφέρεται ότι: «κανείς από τους προσφεύγοντες δεν επικαλέστηκε, προς στήριξη της προσφυγής του, λόγους ακυρώσεως αντλούμενους από την παράβαση της υποχρεώσεως της Επιτροπής να προβεί σε διαβούλευση με αυτούς, μολονότι η Επιτροπή τόνισε, χωρίς να την αντικρούσει κανένας από τους προσφεύγοντες, ότι δεν προέβη σε καμία διαβούλευση με αυτούς πριν από την έκδοση της προσβαλλομένης αποφάσεως». Από αυτό προκύπτει, κατά την Επιτροπή, ότι η αίτηση αναιρέσεως είναι απαράδεκτη.

24 Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι, όπως ελέχθη στη σκέψη 11 της παρούσας αποφάσεως, οι αναιρεσείοντες υποστήριξαν ενώπιον του Πρωτοδικείου, στο πλαίσιο της ενστάσεως απαραδέκτου που προέβαλε η Επιτροπή, ότι αυτή είχε την υποχρέωση να προβεί σε διαβούλευση με τους αναιρεσείοντες προτού

εκδώσει την επίδικη απόφαση και ότι η υποχρέωση αυτή αρκεί για να τους εξατομικεύσει. Όπως τονίστηκε στη σκέψη 16 ανωτέρω, το Πρωτοδικείο απέρριψε τον λόγο αυτό διότι καμία από τις μνημονευθείσες από τους αναιρεσείοντες διατάξεις, στις οποίες περιλαμβάνεται και το πέμπτο πρόγραμμα για το περιβάλλον, δεν δημιουργεί υποχρέωση της Επιτροπής να λαμβάνει υπόψη την ειδική κατάσταση του κάθε γεωργού ή της κάθε ενώσεως που τους εκπροσωπεί ούτε να προβαίνει σε διαβούλευση με αυτούς.

25 Επομένως, ο λόγος αυτός προβλήθηκε ενώπιον του Πρωτοδικείου και η ένσταση απαραδέκτου πρέπει να απορριφθεί.

**Επί της ουσίας**

26 Το άρθρο 173, τέταρτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ ορίζει ότι: «Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο δύναται (...) να ασκεί προσφυγή κατά των αποφάσεων που απευθύνονται σ' αυτό, καθώς και κατά αποφάσεων που, αν και εκδίδονται ως κανονισμοί ή αποφάσεις που απευθύνονται σε άλλο πρόσωπο, το αφορούν άμεσα και ατομικά».

27 Εν προκειμένω, οι αναιρεσείοντες ισχυρίζονται ότι η απόφαση τους αφορούσε ως ενώσεις και ιδιώτες με τους οποίους έπρεπε να είχε προηγηθεί διαβούλευση, δηλαδή λόγω μιας ιδιότητας η οποία τους διαφοροποιεί από κάθε άλλο πρόσωπο και ως εκ τούτου τους εξατομικεύει κατά τρόπο ανάλογο με εκείνον του αποδέκτη.

28 Διαπιστώνεται, κατ' αρχάς, ότι ο κανονισμός δεν περιέχει καμία διάταξη επιβάλλουσα την υποχρέωση ακροάσεως των αναιρεσειόντων πριν από την έκδοση της επίδικης αποφάσεως.

29 Δεύτερον, όσον αφορά το πέμπτο πρόγραμμα για το περιβάλλον, από το σχετικό ψήφισμα προκύπτει κατ' αρχάς ότι το Συμβούλιο και οι αντιπρόσωποι των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνελθόντες στο πλαίσιο του Συμβουλίου, θεώρησαν ότι, «στον βαθμό που παρέχεται ένα γενικό πλαίσιο και μια στρατηγική προσέγγισης της σταθερής ανάπτυξης, το πρόγραμμα αποτελεί κατάλληλο σημείο εκκίνησης για την εκ μέρους της Κοινότητας των κρατών μελών εφαρμογή του προγράμματος δράσης "21ος αιώνας"», το οποίο εγκρίθηκε από τη διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το περιβάλλον και την ανάπτυξη που συνήλθε στο Rio de Janeiro το 1992.

30 Εν συνεχεία, στο ίδιο ψήφισμα, το Συμβούλιο και οι αντιπρόσωποι των κυβερνήσεων των κρατών μελών δήλωσαν ότι «(εγκρίνουν) τη γενική προσέγγιση και στρατηγική του προγράμματος» και «(κάλεσαν) την Επιτροπή να υποβάλει κατάλληλες προτάσεις για την εκτέλεση του προγράμματος όσον αφορά δράσεις κοινοτικού επιπέδου».

31 Τέλος, επιβάλλεται να μνημονευθεί το σημείο 12 της συνοπτικής εκθέσεως του πέμπτου προγράμματος για το περιβάλλον, το οποίο περιγράφει τη φύση του προγράμματος ως εξής:

«Για καθένα από τους μεγάλους τομείς δράσεως, το πρόγραμμα καθορίζει μακροπρόθεσμους στόχους ως ενδείξεις της κατευθύνσεως που πρέπει να ακολουθηθεί ή της ωθήσεως που πρέπει να δοθεί για να επιτευχθεί "σταθερή" ανάπτυξη. Χωρίζει επίσης τους απώτερους στόχους που πρέπει να επιτευχθούν εντός ορισμένων προθεσμιών έως το έτος 2000 και προβλέπει ένα σύνολο μέσων για την επίτευξη των στόχων αυτών. Αυτοί οι απώτεροι και ενδιάμεσοι στόχοι δεν αποτελούν νομικές υποχρεώσεις. Ορίστηκαν ως σημεία αναφοράς που δείχνουν την κατεύθυνση που πρέπει, ήδη από τώρα, να ακολουθηθεί προκειμένου να υπάρξει η επιθυμητή πρόοδος».

32 Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει σαφώς ότι το πέμπτο πρόγραμμα για το περιβάλλον αποβλέπει στο να παράσχει ένα πλαίσιο για τον καθορισμό και την εφαρμογή της πολιτικής της Κοινότητας στον τομέα του περιβάλλοντος, αλλά δεν περιέχει υποχρεωτικούς νομικούς κανόνες.

33 Επομένως, η υιοθέτηση του πέμπτου προγράμματος για το περιβάλλον δεν είχε ως αποτέλεσμα να επιβάλει στην Επιτροπή, κατά την εφαρμογή του κανονισμού, την υποχρέωση ακροάσεως των ιδιωτών που ασκούν δραστηριότητες εντός των οικείων ζωνών ή των ενώσεων που εκπροσωπούν τους ιδιώτες αυτούς, προτού χορηγήσει στα κράτη μέλη χρηματοδοτική ενίσχυση.

34 Επομένως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η επίδικη απόφαση αφορά ατομικά τους αναιρεσείοντες.

35 Η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη.

**Επί των δικαστικών εξόδων**

36 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι οι αναιρεσείοντες ηττήθηκαν, πρέπει να καταδικαστούν στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα)

αποφασίζει:

**1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.**

**2) Καταδικάζει τους αναιρεσείοντες στα δικαστικά έξοδα.**

Mancini Murray Κακούρης

Hirsch Ragnemalm

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 12 Δεκεμβρίου 1996.

Ο Γραμματέας Ο Πρόεδρος του έκτου τμήματος

R. Grass G. F. Mancini